

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 35, Київ, 03035,
тел.: (044) 206-31-00; 206-38-44; факс: (044) 206-31-07; 531-36-92
E-mail: minpryrody@menr.gov.ua; kame@mev.gov.ua Код ЄДРПОУ 37552996

Рахункова палата

Про надання інформації

На виконання доручення Прем'єр-міністра України О. Гончарука від 16.12.2019 № 44480/1/1-19 до листів Рахункової палати України від 05.12.2019 № 02-3297 та № 02-3298 Міністерство енергетики та захисту довкілля розглянуло рішення Рахункової палати України від 12.11.2019 № 32-2 «Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції», та надає інформацію щодо опрацювання рекомендацій та вжитих заходів.

Додаток: на 14 арк. в 1 прим.

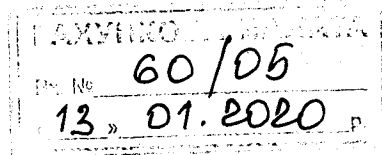
В.о. державного секретаря

Михайло ТОМАХІН

Ірина Марушкевич, 206 36 91

UB МІНЕКОЕНЕРГО
26/1.3-18.1-796 від 11.01.2020

PK.15

Інформація

щодо опрацювання рекомендацій Рахункової палати України та заходів за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості України на державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції

В період ескалації конфлікту на сході країни, такі особливості вугільної промисловості, як велика капіталомісткість, інерційність, трудомісткість, небезпечні умови праці, різноманітність природно-геологічних умов, в яких функціонують підприємства, роблять цю галузь вразливішою, ніж інші.

Недостатній обсяг обігових коштів та бюджетних асигнувань на технічне переоснащення та модернізацію державних шахт призводить до катастрофічного зменшення фронту очисних робіт, що не дає змоги збільшити рівень вуглевидобутку, ставить під загрозу безпечне ведення гірничих робіт, унеможливує забезпечення належних умов праці шахтарів, що приводить до створення аварійних ситуацій на підприємствах, а також посилює соціальну напругу в шахтарських колективах.

З державного бюджету заходи з технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств фінансувалися у 2012 році. Потім п'ять років (з 2013 рік по 2017 рік) бюджетне фінансування зазначених заходів не здійснювалося.

Відновлення фінансування на зазначені цілі відбулося у 2018 році у сумі 307,1 млн. грн, що у 4,5 рази менше від мінімально необхідного рівня.

Відповідно до заходів із технічного переоснащення та модернізації у 2018 році профінансовано чотири відокремлені підрозділи державних вугледобувних підприємств, що дозволило ввести в дію 6 очисних вибоїв, а саме:

ВП «Шахта «Курахівська» ДП «Селидіввугілля» - 46,9 млн. грн;

ВП «Шахта «Капітальна» ДП «Мирноградвугілля» - 208,3 млн. грн;

ВП «Шахта «Відродження» ДП «Львіввугілля» - 40,0 млн. грн;

ВП «Шахта «Червоноградська» ДП «Львіввугілля» - 11,9 млн. гривень.

У 2019 році для введення в роботу 9 лав було передбачено 1,0 млрд. гривень.

Протягом червня 2019 року видатки на технічне переоснащення зменшено на 616,4 млн. грн, для забезпечення виплати заробітної плати.

Кошти в обсязі 383,6 млн. грн спрямовано наступним підприємствам:

ВП «Шахта «Котляревська» ДП «Селидіввугілля» - 183,6 млн. грн;

ВП «Шахта «Межирічанська» ДП «Львіввугілля» - 53,5 млн. грн;

ВП «Шахта «Лісова» ДП «Львіввугілля» - 42,5 млн. грн;

ВП «Шахта «Степова» ДП «Львіввугілля» - 87,2 млн. грн;

ВП «Шахта «Червоноградська» ДП «Львіввугілля» - 16,8 млн. гривень.

Таким чином, недостатність бюджетних коштів у 2019 році для введення в роботу нових очисних вибоїв призводить до катастрофічного зменшення фронту очисних робіт та не дає змоги збільшити рівень вуглевидобутку.

Зважаючи на зазначене, рівень механізації видобутку вугілля стрімко падає, що призводить до заміни очисних комбайнів відбійними молотками, механізованих комплексів - індивідуальним кріпленням, значно підвищує собівартість вугільної продукції та обумовлює масовий відтік кваліфікованих працівників основних професій, унеможливує підтримання сталого функціонування вугільної галузі та збільшення вуглевидобутку для забезпечення енергетичної безпеки держави.

Падіння обсягу видобутку рядового вугілля та випуску товарної вугільної продукції, дисбаланс платежів, знаходження вугледобувних підприємств у безпосередній близькості до зони бойових дій, ушкодження залізничних колій, дефіцит коштів на придбання обладнання для підготовлених гірничими роботами лав є основною причиною фінансової незбалансованості державних вугледобувних підприємств, що у свою чергу збільшує їх кредиторську заборгованість, у тому числі з виплати заробітної плати.

Основними чинниками невиконання заробітної плати працівникам державних вугледобувних підприємств є:

- дефіцит коштів на здійснення заходів з технічного переоснащення та модернізації державних шахт, що не дозволяє збільшити обсяг видобутку вугілля та товарної вугільної продукції;

- відсутність стабільного збуту вугільної продукції;

- несвоєчасні та неповні розрахунки за відвантажену споживачам вугільну продукцію, що негативно впливає на економічну діяльність підприємства;

- зниження ціни 1 тонни вугільної продукції з червня 2019 року, що призводить до втрати доходу;

- постійне відключення державних вугледобувних підприємств від енергозабезпечення в умовах дії оптового ринку електричної енергії ;

- обмежені бюджетні видатки на часткове покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції.

Так відповідно до бюджетного запиту на 2016 рік обсяг видатків на часткове покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції становив 3,5 млрд. грн та на погашення заборгованості із заробітної плати за попередні роки – 840,0 млн. гривень. Фактично на виплату поточної зарплати виділено з держбюджету 1,4 млрд. грн та 500,0 млн. грн на погашення заборгованості з неї.

У 2017 році замість 2,9 млрд. грн з держбюджету отримано 2,1 млрд. грн, що призвело до заборгованості у 365,1 млн. грн, яку довелося гасити видатками передбаченим у бюджеті на 2018 рік.

Така ж ситуація утворилася і у 2019 році.

2017 рік.

Бюджетні асигнування на 2017 рік на часткове покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції становили 870,0 млн. грн, які відповідно до помісячного розпису держбюджету Мінфіном розподілені на весь рік.

З метою забезпечення виплати зарплати Міненерговугілля довелось наближувати бюджетні асигнування на березень - 105,0 млн. грн та квітень - 127,6 млн. гривень.

У липні 2017 року Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 13.07.2017 № 2137-VIII видатки за бюджетною програмою «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції» збільшено на 559,0 млн. гривень.

У серпні з вересня здійснено наближення асигнувань у сумі 259,0 млн. гривень.

У жовтні здійснено перерозподіл видатків державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості та збільшено фінансування за програмою на 300,5 млн. гривень.

У листопаді відповідно до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 9.11.2017 № 2191-VIII, на фінансування вугільної галузі у загальному фонді збільшено видатки на 300,0 млн. гривень.

У грудні здійснено перерозподіл видатків державного бюджету та збільшено фінансування за програмою на 92,3 млн. гривень.

2018 рік

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» (із змінами) фінансування оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати, державних вугледобувних підприємств Міненерговугілля здійснювалася за трьома бюджетними програмами:

1) КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» 1 705 000,0 тис. грн, у тому числі на:

- погашення заборгованості із заробітної плати - 365 102,7 тис. грн (січень-лютий);

- оплату праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати - 998 897,3 тис. грн (з березня по липень);

- заходи із технічного переоснащення та модернізації державних вугледобувних підприємств - 341 000,0 тис. гривень.

2) КПКВК 1101570 «Державна підтримка вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції» - 1 500 000,0 тис. грн (з серпня по грудень).

3) КПКВК 1101710 «Погашення заборгованості із заробітної плати перед працівниками вугільної промисловості» - 100 000,0 тис. гривень.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» за бюджетною програмою «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» на виплату поточної зарплати та погашення заборгованості з неї було передбачено 900,0 млн грн, у т. ч. на:

- погашення заборгованості із заробітної плати (в місяцях де є заборгованість працівникам) відповідно до інвентаризації, проведеної вугледобувними підприємствами, станом на 01.01.2018 – 365,1 млн. грн;

- оплату праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати – 534,9 млн гривень.

Зазначену заборгованість із заробітної плати було погашено 16.02.2018.

З метою забезпечення виплати зарплати Урядом тричі приймалися рішення щодо перерозподілу видатків шляхом збільшення витрат на часткове покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції:

- у травні на 140,0 млн. грн,

- у липні на 324,0 тис. грн;

- у серпні на 100,0 млн. гривень.

Крім того, Верховною Радою України прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 13.07.2018 № 2513-VIII, яким обсяг бюджетних асигнувань на виплату заробітної плати збільшено на 1,4 млрд гривень.

2019 рік

Відповідно до бюджетного запиту на 2019 рік необхідний ресурс бюджету на часткове покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції становив 4,2 млрд. гривень.

Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» Міненерговугілля за бюджетною програмою КПКВК 1101590 «Реструктуризація вугільної галузі» передбачені видатки в обсязі 1 630,0 млн. грн, у т. ч. на здійснення заходів із технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств 1 000,0 млн. грн та 630,0 млн. грн поточних видатків (що становить лише 15,0 % від необхідного обсягу). Зазначені асигнування планувалося спрямувати на:

- повернення до державного бюджету коштів виділених Міненерговугіллю для погашення заборгованості із заробітної плати перед працівниками вугільної промисловості на поворотній основі, згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 572 «Про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету» у сумі 100,0 млн. грн;

- погашення заборгованості із заробітної плати, згідно з проведеною інвентаризацією, у сумі 251,4 млн. грн;

- оплату праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати у сумі 278,6 млн. гривень.

З метою забезпечення виплати заробітної плати та погашення заборгованості з неї працівникам вугледобувних підприємств протягом 2019 року Урядом прийнято сім рішень щодо збільшення видатків бюджету на виплату заробітної плати, а саме:

- розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 № 222-р «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості на 2019 рік» збільшено видатки за бюджетною програмою «Реструктуризація вугільної галузі» на 316 000,0 тис. грн;

- розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 № 224-р та від 14.08.2019 № 604-р «Про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету» виділено Міністерству енергетики та вугільної промисловості для оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних з виплатою заробітної плати працівникам вугільної промисловості, на поворотній основі 350 000,0 тис. грн та 150 000,0 тис. грн відповідно;

- постановами Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 478 та від 26.06.2019 № 542 «Про внесення зміни до пункту 4 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі», якими зменшено капітальні видатки на 295 500,0 тис. грн та 320 886,4 тис. грн з метою збільшення на зазначені суми поточних видатків;

- постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 701 «Про внесення зміни до пункту 4 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі» збільшено на 100 000,0 тис. грн видатки на оплату праці.

- розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.12.2019 № 1277-р «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству енергетики та вугільної промисловості на 2019 рік» збільшено видатки за бюджетною програмою «Реструктуризація вугільної галузі» на 322 622,0 тис. гривень.

Крім того, Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» від 31.10.2019 № 265-IX збільшено видатки за бюджетною програмою «Реструктуризація вугільної галузі» на 1 000 000,0 тис. гривень.

При цьому державні шахти, які розташовані на підконтрольній Україні території, мають значний потенціал приросту обсягів видобутку вугілля (біля 12 млн тонн), який можна задіяти шляхом модернізації шахт у найближчі 3-6 років.

Завдяки модернізації шахт можна досягти обсягів імпортозаміщення близько 1,0 млрд. дол. США, повністю задовольнити попит внутрішнього ринку в енергетичному вугіллі газової групи, посилити енергетичну безпеку держави.

Також, зважаючи на те, що збільшення обсягів виробництва вугільної продукції є основним фактором зменшення її собівартості, можна очікувати суттєвого підвищення ефективності роботи шахт.

Щодо рекомендацій Рахункової палати Мінекоенерго повідомляє наступне.

1. Забезпечити:

- розроблення програми розвитку вугільної промисловості на довгострокову перспективу;

- виконання заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» на виконання Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»;

- складання та подання на затвердження Кабінетові Міністрів України планів заходів з реформування вугільного сектору на 2020 рік та наступні періоди на виконання Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність».

Завершити реорганізацію та передачу державних підприємств вугільної промисловості до ДП «Національна вугільна компанія».

З метою реформування вугільної галузі, виконання Плану заходів з реалізації етапу «Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)» Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність», у 2017 році за поданням Міненерговугілля Урядом прийнято рішення Про схвалення Концепції реформування та розвитку вугільної промисловості на період до 2020 року та затверджено План заходів з її реалізації. Головною метою Концепції було виведення державного сектору вугільної галузі з кризового стану шляхом оптимізації структури державних підприємств вугільної промисловості.

На виконання Плану заходів, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 1019-р Урядом прийнято рішення про створення державного підприємства «Національна вугільна компанія».

Наказом № 260 Міненерговугілля від 17.05.2018 створено державне підприємство «Національна вугільна компанія», до складу якого мають увійти всі підприємства, як відокремлені підрозділи без права юридичної особи. Зазначене дозволило б здійснити ряд заходів щодо оптимізації структури реорганізованих підприємств, раціонального використання обладнання, технічних та матеріальних ресурсів підприємств, оптимізації непрофільних активів вугледобувних підприємств тощо.

Наказами Міненерговугілля від 07.11.18 № 551-568 прийнято рішення щодо реорганізації державних підприємств та приєднання їх до складу ДП «Національна вугільна компанія».

Наказом Міненерговугілля від 27.12.2019 № 563 внесено зміни до планів заходів з виконання реорганізації державних підприємств в частині перенесення термінів завершення реорганізації державних підприємств до 31.01.2020.

У зв'язку з тим, що на теперішній час Концепція реформування та розвитку вугільної промисловості на період до 2020 року, яка затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 733-р, не реалізована, Мінекоенерго на нараді, яка відбулася 02.10.2019 під головуванням першого заступника Міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Кухти П.А., щодо обговорення питань приватизації вугледобувних підприємств та об'єктів, що входять до сфери управління Держгеонадра, рекомендовано підготувати проект розпорядження Кабінету Міністрів України про скасування зазначеної Концепції та розпорядження від 06.12.2017 № 1019-р «Про утворення державного підприємства «Національна вугільна компанія».

Враховуючи зазначене Мінекоенерго підготовлено та надано на розгляд Кабінету Міністрів України проект розпорядження «Про визнання такими, що втратили чинність, розпоряджень Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 733 та від 06.12.2017 № 1019», яким передбачено скасування Концепції реформування та розвитку вугільної промисловості на період до 2020 року та рішення Уряду щодо утворення ДП «Національна вугільна компанія», як такі, що не були реалізовані.

Разом з тим, на виконання Указу Президента України від 08.11.2019 № 837/2019 «Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави» Мінекоенерго розробляється нова концепція реформування вугільної галузі та план заходів з її реалізації, якими передбачається здійснення комплексу заходів з підготовки та проведення приватизації перспективних та ліквідації неперспективних вугільних шахт, з визначенням механізмів структурної перебудови і реформування підприємств вугільної промисловості, розв'язання невідкладних економічних та соціальних проблем галузі, залучення інвестицій, виходячи з необхідності запровадження механізму економічного стимулювання державних вугледобувних підприємств.

2. Забезпечити розроблення та подання на розгляд Верховної Ради України ряд законопроектів, а саме:

«Про державну підтримку вугільної галузі»;

«Про порядок вирішення питання щодо заборгованості вугледобувних та вуглепереробних підприємств Міністерства енергетики та вугільної промисловості, що ліквідуються за рішенням Кабінету Міністрів України, перед Державним бюджетом України і місцевими бюджетами та державними цільовими фондами»;

«Про порядок ліквідації вугледобувних підприємств та соціальний захист вивільнених працівників»;

«Про особливості приватизації підприємств вугільної промисловості».

2.1. Законопроект «Про державну підтримку вугільної галузі» не потрібен, оскільки є Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Крім того, підставою для надання державної допомоги є:

Гірничий закон України від 06.10.1999 № 1127-XIV:

- відповідно до статті 7 одним із принципів державної політики у гірничодобувній промисловості є державна підтримка гірничих підприємств;
- відповідно до статті 9 обсяги державної підтримки гірничих підприємств визначаються Державним бюджетом України на поточний рік.

2.2. Щодо законопроекту «Про порядок вирішення питання щодо заборгованості вугледобувних та вуглепереробних підприємств Міністерства енергетики та вугільної промисловості, що ліквідуються за рішенням Кабінету Міністрів України, перед Державним бюджетом України і місцевими бюджетами та державними цільовими фондами»

Щодо погашення заборгованості з єдиного внеску

За оперативною інформацією станом на 01.10.2019 прострочена заборгованість з єдиного внеску разом зі штрафами та пенями становить – 1389,1 млн гривень.

Оскільки, наявність заборгованості з єдиного внеску призводить до порушення прав працівників на соціальний захист, а саме до незарахування періодів роботи, за які не сплачено єдиний внесок до страхового стажу, що негативно впливає на розмір пенсій, лікарняних та інших соціальних виплат, Міненерговугілля з метою поліпшення стану розрахунків вугледобувних підприємств з єдиного внеску неодноразово розроблялися законопроекти щодо погашення цієї заборгованості.

Так, у 2017 році розроблено та надіслано на погодження до заінтересованих міністерств проект Закону України «Про деякі питання заборгованості державних підприємств вугільної галузі», у 2019 році – проект Закону України «Про деякі питання заборгованості вугільних підприємств» щодо списання заборгованості державних вугледобувних підприємств з єдиного внеску, зі страхових внесків до Пенсійного фонду України, з відшкодування витрат Пенсійного фонду України на виплату і доставку пільгових пенсій та зі страхових внесків до інших фондів соціального страхування. Зазначені законопроекти не погоджені заінтересованими міністерствами.

Крім того, Міненерговугілля при підготовці пропозицій до Бюджетної декларації на 2020-2022 роки пропонувало передбачити видатки на 2020 рік за окремою бюджетною програмою: «Поповнення обігових коштів або збільшення статутних фондів вугледобувних підприємств для погашення заборгованості з єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, обов'язкових платежів до Пенсійного фонду України та інших фондів соціального страхування, що утворилася на 1 січня 2020 року». Цю пропозицію Мінфіном також не підтримано.

Щодо заборгованості з податків

У 2017 році розроблено та надіслано на погодження проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України», у якому запропоновано списання податкового боргу та зміни у методики обчислення рентної плати за надра. Зазначений законопроект не погоджено заінтересованими міністерствами.

У 2019 році розроблено та надіслано на погодження проект Закону України «Про внесення зміни до статті 252 Податкового кодексу України щодо визначення бази оподаткування рентною платою за користування надрами для видобування енергетичного вугілля та антрациту». Наразі законопроект доопрацьовується.

2.3. Законопроект «Про порядок ліквідації вугледобувних підприємств та соціальний захист вивільнених працівників»

Порядок ліквідації збиткових вугледобувних та вуглепереробних підприємств затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.1997 № 939.

Крім того, Концепція створення системи соціальної підтримки працівників підприємств вугільної галузі та населення територій, на яких розміщуються вугледобувні та вуглепереробні підприємства, що перебувають у стадії ліквідації (консервації) схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.12.2012 № 990-р.

На виконання зазначеної Концепції розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.04.2013 № 353-р затверджено План заходів щодо реалізації Концепції створення системи соціальної підтримки працівників підприємств вугільної галузі та населення територій, на яких розміщуються вугледобувні та вуглепереробні підприємства, що перебувають у стадії ліквідації (консервації) (далі – План).

Пунктом 11 Плану передбачено удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників підприємств вугільної галузі у професійно-технічних навчальних закладах та на виробництві для реалізації принципу навчання впродовж життя. Відповідальними виконавцями за пункт 11 Плану визначено: МОН, Мінсоцполітики та Міненерговугілля.

Пунктом 12 Плану передбачено забезпечення надання відповідно до законодавства адресної допомоги і соціальної підтримки вивільненим працівникам підприємств вугільної галузі та населенню територій, на яких розміщуються вугледобувні та вуглепереробні підприємства, що перебувають у стадії ліквідації (консервації). Відповідальним виконавцем за пункт 12 Плану визначено Мінсоцполітики.

Мінекоенерго щомісячно надає Кабінету Міністрів України інформацію про стан виконання Плану.

2.4. Законопроект «Про особливості приватизації підприємств вугільної промисловості» не потрібен, оскільки є Закон України «Про особливості приватизації вугледобувних підприємств» від 12 квітня 2012 року № 4650-VI.

3. *Переглянути та привести у відповідність із вимогами чинного законодавства Положення про Галузеву комісію з питань розподілу та управління бюджетними коштами за бюджетними програмами, передбаченими для вугільно-промислового комплексу, в частині розподілу, коригування та контролю за використанням бюджетних коштів, що мають здійснювати структурні підрозділи Міністерства.*

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 02.09.2019 № 829 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» здійснюється реорганізація Міністерства енергетики та вугільної промисловості шляхом приєднання до Міністерства енергетики та захисту довкілля, яка станом на 01.01.2020 ще незавершена. Після завершення реорганізації Положення про Галузеву комісію буде переглянуто та приведене у відповідність із вимогами чинного законодавства.

4. *Привести у відповідальність із вимогами чинного законодавства Методичні рекомендації щодо прогнозування техніко-економічних показників діяльності вугледобувних підприємств, затверджених наказом Міненерговугілля від 13.06.2017 № 391, та Галузеві методичні рекомендації з обліку витрат на виробництво готової вугільної продукції, затверджені наказом Міністерства вугільної промисловості України від 31.01.2008 № 48*

Відповідно до статті 12¹ Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, зобов'язані складати фінансову звітність та забезпечити ведення бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами фінансової звітності.

Першим звітним періодом, за який підприємства, що зобов'язані застосовувати міжнародні стандарти відповідно до цього закону, подають фінансову звітність за міжнародними стандартами, є 2019 рік.

Станом на 01.01.2020 всі державні вугледобувні підприємства, крім ДП «Волиньвугілля», надали на погодження до Міненерговугілля накази щодо облікової політики за міжнародними стандартами.

Отже, Методичні рекомендації, розроблені на основі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, зокрема П(С)БО 16 «Витрати», також потребують приведення у відповідність до МСФЗ.

Після актуалізації Галузевих методичних рекомендацій з обліку витрат на виробництво готової вугільної продукції буде актуалізовано і Методичні рекомендації щодо прогнозування техніко-економічних показників діяльності вугледобувних підприємств, затверджених наказом Міненерговугілля від 13.06.2017 № 391.

5. З метою покращення фінансового стану та зменшення збитків вугледобувних підприємств запровадити контроль за станом і ціною реалізації ними вугільної продукції, а також персональну відповідальність керівників підприємств за реалізацією вугілля комерційним структурам за заниженими цінами

Відповідно до пункту 5 статті 19 Господарського кодексу України Міністерство енергетики та захисту довкілля України, як орган державного управління, не має права прямого втручання у фінансово-господарську діяльність підпорядкованих йому підприємств та організацій.

Проте суб'єкти господарювання мають право без обмежень самостійно здійснювати оперативну - господарську діяльність відповідно до статуту та згідно з чинним законодавством. Керівник підприємства має повноваження на вибір предмета договору, визначення зобов'язань, інших умов господарських взаємин, що не суперечать законодавству.

Вугледобувні підприємства не належать до природних монополій та відповідно до статті 11 Закону України «Про ціни та ціноутворення» використовують вільні ціни, що встановлюються суб'єктами господарювання самостійно за згодою сторін, – ціни на вугільну продукцію не регулюються.

Ціни на сортове вугілля, вугілля для коксування, вугілля для теплових електростанцій та інших споживачів – визначаються покупцем і постачальником (і прописуються) у договорах про продаж вугілля суб'єктами господарювання.

Ціна 1 тонни при базових показниках якості визначається у додатках до договору постачання вугілля, які є невід'ємною складовою зазначеного договору. Вимоги щодо якості та асортименту вугілля, що поставляється, виписуються у договорі. При цьому ціна встановлюється за договором сторін за 1 тонну вугільної продукції без ПДВ з врахуванням або без врахування знижок (надбавок) за якість продукції, розмір яких зазначається у договорі.

Щодо контролю за станом і ціною реалізації вугільної продукції Мінекоенерго повідомляє, що відповідно до підпункту 2 пункту 8 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 80 Мінекоенерго затверджує для кожного вугледобувного підприємства окремі прогнози щомісячні показники їх діяльності, зокрема обсяг та вартість товарної вугільної продукції з урахуванням показників якості вугільної продукції.

Крім того, на виконання абзацу 2 пункту 12 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 80 Мінекоенерго узагальнює інформацію і здійснює аналіз щодо поставки та оплати вугільної продукції, реалізації вугільної продукції за марками у розрізі контрагентів по кожному вугледобувному підприємству, яку надає Мінфіну за формою, встановленою ним, на підставі звітів, поданих вугледобувними підприємствами.

Слід зауважити, що на обсяг реалізації та ціну вугільної продукції безпосередньо впливає кон'юнктура ринку.

Державні вугледобувні підприємства мають договори на постачання вугільної продукції з ДП «Держвуглепостач» та ПАТ «Центрэнерго».

За оперативною інформацією ДП «Держвуглепостач» заборгованість ПАТ «Центрэнерго» перед вугільним трейдером становить 469,9 млн. гривень.

Крім того, ПАТ «Центрэнерго» станом на 03.01.2020 має заборгованість перед вугледобувними підприємствами за прямими договорами у сумі 121,9 млн. гривень.

ПАТ «Центрэнерго» на сьогодні проводить свою господарську діяльність в умовах складної ситуації з ліквідними коштами, а саме простроченої заборгованості ДП «Енергоринок» перед ПАТ «Центрэнерго» у сумі 1,4 млрд гривень за вироблену та відпущену в ОЕС України електричну енергію.

Зважаючи на вище зазначене протягом грудня 2019 року на склади шахт відвантажено 17,0 тис. тонн енергетичного вугілля. Загалом станом на 01.01.2020 на складах шахт та збагачувальних фабрик знаходиться 328,8 тис. тонн вугілля, у тому числі коксівного – 90,4 тис. тонн та 238,4 тис. тонн енергетичного.

6. *Визначати у паспорті бюджетної програми належні результативні показники, які б достовірно характеризували заходи, що здійснюються*

Паспорт бюджетної програми складається відповідно до Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2002 № 1098 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14.01.2008 № 19), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.01.2003 за № 47/7368.

Результативні показники бюджетної програми визначаються відповідно до Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 10.12.2010 № 1536, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 27.12.2010 за № 1353/18648.

Головні розпорядники розробляють проекти паспортів бюджетних програм і подають їх на погодження до Міністерства фінансів України. Але саме Мінфін вирішує, які показники залишаться у паспорті бюджетної програми.

7. *Прискорити заходи із передачі вугледобувними підприємствами об'єктів соціальної інфраструктури місцевим органам виконавчої влади*

Упродовж 2019 року Міністерство спільно з вугледобувними підприємствами проводило роботу з активізації передачі в комунальну власність об'єктів соціальної інфраструктури, які перебувають на балансах державних вугледобувних підприємств.

У зв'язку з відсутністю бюджетних коштів на зазначені цілі Міністерство разом з підприємствами вугільної галузі здійснювало заходи з передачі об'єктів соціальної інфраструктури у комунальну власність на безоплатній основі, без залучення державних коштів.

За звітними даними на початок 2019 року на балансі вугледобувних підприємств знаходилися 88 об'єктів соціальної інфраструктури, кількість яких протягом 2019 року зменшено на 5 од. (5,7%).

Станом на 01.01.2020 загальна кількість зазначених об'єктів становить 83 об'єкта.

Міністерство надавало Мінфіну відповідні пропозиції та обґрунтування щодо необхідності виділення бюджетних коштів у 2019-2020 роках на передачу об'єктів соціальної інфраструктури, що обліковуються на балансах вугледобувних підприємств, до комунальної власності.

Варто зазначити, що Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» бюджетних коштів на передачу об'єктів соціальної інфраструктури, що обліковуються на балансах вугледобувних підприємств, до комунальної власності не було передбачено.

Відповідно до Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» видатки, пов'язані з капітальним ремонтом об'єктів соціальної інфраструктури, що передаються в комунальну власність, відшкодовуються з місцевих бюджетів за рахунок коштів, передбачених у відповідних бюджетах на ці цілі, та пайової участі підприємств, господарських товариств, створених у процесі приватизації (корпоратизації), у розмірі по 50 відсотків суми витрат, необхідних для проведення капітального ремонту цих об'єктів.

У зв'язку із недостатніми обсягами видатків за бюджетною програмою КПКВК 1301130 «Заходи по передачі об'єктів соціальної інфраструктури, які перебувають на балансі вугледобувних підприємств» протягом 2005-2008 років та їх відсутністю у 2009-2019 роках, процес передачі об'єктів соціальної інфраструктури у комунальну власність йде вкрай повільно.

Відсутність видатків держбюджету на зазначені цілі призводить до гальмування місцевими органами виконавчої влади процесу передачі, зростання витрат і збитків підприємств щодо утримання на своєму балансі об'єктів соціальної інфраструктури і, як наслідок, значне погіршення фінансово-економічного стану вугледобувних підприємств.

Також перепорою є той факт, що органи місцевого самоврядування не мають фінансових можливостей на утримання цих об'єктів в подальшому.

Міністерство постійно проводить роботу з місцевими органами виконавчої влади в частині активізації роботи з передачі об'єктів соціальної інфраструктури.

8. *Забезпечити створення дієвої системи внутрішнього контролю та аудиту в апараті Міністерства та на підпорядкованих вугледобувних підприємствах*

З метою поліпшення ефективності фінансово-господарської діяльності та на підставі отриманих рекомендацій, державними вугледобувними підприємствами за результатами аудиту ефективності використання коштів державного бюджету видано накази про затвердження планів заходів спрямованих на усунення виявлених недоліків, заслухано керівників відокремлених підрозділів підприємств щодо стану усунення виявлених порушень.

Крім того, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади» наказом від 26.02.2019 № 76 затверджений Порядок планування і здійснення внутрішніх аудитів, документування та реалізації результатів у Міненерговугілля.
